

Протягом довгого часу існувало питання удосконалення системи подання звітності до регулятора, в тому числі щодо діяльності депозитарних установ, що здійснюють депозитарну діяльність зберігача цінних паперів. Комісія вирішила це питання, забезпечивши для депозитаріїв можливість використання електронного цифрового підпису та підготувавши відповідне рішення Комісії від 18.08.2011 №1096 «Про затвердження змін до Положення про порядок складання адміністративних даних депозитарними установами, що здійснюють депозитарну діяльність зберігача цінних паперів, та подання відповідних документів до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та затвердження Порядку заповнення зберігачами цінних паперів електронних форм адміністративних даних, які подаються до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстроване у Міністерстві юстиції України 22.12.2011 за №1500/20238 та №1501/20239.

Та, безумовно, ключовим та навіть наболілим питанням у цій сфері є необхідність консолідації вітчизняної депозитарної системи. Маючи на меті її реформування, Комісія спільними зусиллями з учасниками ринку розробила проект Закону України «Про систему депозитарного обліку цінних паперів», який зареєстровано за № 9428 у Верховній Раді України в листопаді та у грудні 2011 року прийнято Парламентом у першому читанні. Проектом Закону України пропонується визначити правові засади функціонування депозитарної системи, встановити порядок реєстрації та підтвердження прав на емісійні цінні папери та права за ними у системі депозитарного обліку цінних паперів, а також порядок здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів. Основним завданням цього законопроекту можна назвати створення централізованої депозитарної системи в Україні, уніфікацію принципів та порядку здійснення діяльності учасниками депозитарної системи та взаємодії між ними. Також Проект Закону встановлює виключні повноваження Центрального депозитарію, підстави призначення тимчасової адміністрації Центрального депозитарію, вимоги до його статуту та погодження внесення до нього змін, порядок та принципи формування органів управління Центральним депозитарієм, а також порядок прийняття ними рішень. Окрім того, документ описує правові засади провадження клірингової діяльності, вимоги до клірингових установ, правил клірингу та механізмів зниження ризиків невиконання або несвоєчасного виконання зобов'язань, що виникли за договорами, укладеними на фондовій біржі.

Регулювання діяльності з управління активами інституційних інвесторів

Станом на 31.12.2011 загальна кількість професійних учасників, які мають ліцензії на здійснення діяльності з управління активами, становила 360, що значно більше попереднього показника (117) та свідчить про розвиток цього сегменту ринку. Поступово зростає кількість корпоративних та пайових інвестиційних фондів на фондовому ринку: якщо на початку 2011 року Комісією було зареєстровано 1 544 інститутів спільного інвестування (на 154 більше, ніж на початку 2010 року), то вже наприкінці минулого року їх кількість склала 1 740 ІСІ, з яких 283 – корпоративні інвестиційні фонди (на початку 2011 року – 244) та 1 457 – пайових інвестиційних фондів (на початку 2011 року – 1 300), що свідчить про підвищення довіри та зацікавленості інвесторів до механізмів спільного інвестування.

Як і будь-який інший напрям роботи, регулювання діяльності з управління активами потребувало вдосконалення, і Комісія в поточному режимі вирішувала питання, що виникали. Так, регулятор розробив та прийняв ряд рішень, які покликані удосконалити діяльність пайових, корпоративних інвестиційних фондів, спростити процедуру державної реєстрації юридичних осіб та порядку подання інформації щодо фінансового стану показ-

ників діяльності осіб, які здійснюють управління активами, а також сприяти основній задачі регулятора – захисту прав та законних інтересів учасників інвестиційних фондів. Окрім того, регулятор у 2011 році вирішив питання удосконалення системи розкриття інформації компанією з управління активами, удосконалення порядку визначення вартості чистих активів ІСІ та поліпшення вимог до діяльності з управління активами, а саме внесення змін до ліцензійних умов провадження діяльності з управління активами інституційних інвесторів

Утім, швидкий розвиток суб'єктів спільного інвестування та практика застосування законодавчих норм у цій сфері виявила необхідність внесення змін до Закону України «Про інститути спільного інвестування» з метою удосконалення питань створення, діяльності та ліквідації суб'єктів спільного інвестування, управління їх активами, вимог до складу та структури активів, а також розширення можливостей для розвитку сфери спільного інвестування. Саме тому Комісією було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інститути спільного інвестування», який зареєстровано у Верховній Раді України 19 грудня 2011 року за № 9615. Так, документ описує чітку послідовність дій при створенні корпоративних та пайових інвестиційних фондів, а також при проведенні процедури їх ліквідації та встановлює вимоги щодо іменної форми випуску цінних паперів ІСІ та існування цінних паперів ІСІ в бездокументарній формі. Варто зазначити, що законопроект також пропонує визначити класифікацію фондів, до складу активів яких входить певний вид активів (фонди грошового ринку, фонди державних цінних паперів, фонди облігацій, фонди акцій, індексні фонди, фонди банківських металів), а також визначити структуру активів таких фондів, що відповідає сучасному розвитку сфери спільного інвестування.

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів

Серед основних завдань регулятора в частині регулювання діяльності емітентів цінних паперів – реєстрація усіх випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій внутрішньої місцевої позики, фінансових інструментів ринку цінних паперів, похідних, встановлення вимог та стандартів щодо таких випусків та здійснення контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації таких випусків, розробка нормативних документів щодо емісійної діяльності учасників ринку, ведення загального реєстру випусків цінних паперів, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів, узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії (випуску) та обігу цінних паперів в Україні та його покращення, сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних (деривативів).

Найбільш знаковим досягненням Комісії у цьому напрямі роботи в 2011 році варто назвати впровадження єдиного державного реєстру випусків цінних паперів, який об'єднує в собі найповнішу інформацію про усі випуски цінних паперів, їх емітентів та є загальнодоступним – як для інвесторів, так і для громадськості.

Та, безумовно, регулятор спрямовував свої зусилля і на вирішення інших питань. Так, Комісія зосередила свою увагу на удосконаленні системи ведення реєстру аудиторів та аудиторських фірм, удосконаленні системи бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів та законів законодавства Європейського Союзу, підвищення якості інформації про діяльність акціонерних товариств, а також удосконалення системи подання адміністративних даних емітентами цінних паперів до Комісії.

Відомо, що однією із важливих функцій регулятора є покращення системи корпоративного управління та підвищення якості діяльності емітентів